

KOMENTÁŘ ŠESTÝ: JAK ČÍNSKÁ KOMUNISTICKÁ STRANA ZNIČILA TRADIČNÍ KULTURU

ÚVOD

Kultura je duší národa. Je pro lidstvo důležitým duchovním faktorem, podobně jako faktory hmotné, např. původ národů nebo území, které obývají.

Historie civilizace každého národa je určena jeho kulturním vývojem. Úplné zničení tradiční kultury národa povede k jeho zániku. Prastaré národy, které vytvořily slavné civilizace, zanikly ve chvíli, kdy se vytratila jejich kultura – ačkoli lidé této rasy možná žili dál. Čína je jedinou zemí na naší planetě, jejíž prastará civilizace byla předávána přes pět tisíc let. Zničení její tradiční kultury je neodpuštělným zločinem.

Čínská kultura, o které se věřilo, že je darem bohů, začala pověstmi o Pchan-kuovi¹, který vytvořil nebe a zemi, pověstí o bohyni Nü-wa², která stvořila lidi, legendou o Šen-nungovi³, který určil stovky léčivých rostlin, či Cchang-ťieovi⁴, který vytvořil čínské znaky. „Člověk následuje zemi, země následuje Tao a Tao následuje to, co je přirozené.“⁵ Taoistická moudrost o jednotě nebe a lidstva proudí žilami čínské kultury. „Velké učení napomáhá zušlechťování ctnosti.“⁶ Konfucius před více než 2 000 lety založil školu pro své žáky a odevzdal společnosti konfuciánské ideály reprezentované pěti základními ctnostmi dobroty, spraved-

1 V čínské mytologii byl Pchan-ku první žijící bytostí a tvůrcem všeho.

2 V čínské mytologii je Nü-wa bohyně-matka dobroty, která vytvořila lidstvo, přestože jiné tradice to připisují Pchan-kuovi. Ona a její muž Fu Si jsou prvními ze Tří Nejvyšších a často se nazývají „rodiči lidstva“, protože v jednom mýtu se říká, že jsou předchůdci lidstva. Oba jsou často zobrazováni s vrchní částí těla ženskou a spodní částí těla hadí nebo dračí. Spolu se svým mužem Nü-wa stvořila ve světě řeku a vysušila záplavy. Byla pověřena udržovat nebeskou klenbu, jejíž pád by všechno zničil.

3 Šen-nung (doslova „nebeský pěstitel“), legendární císař a kulturní hrdina čínské mytologie, o kterém se věří, že žil přibližně před 5 000 lety a naučil dávné lidi zemědělství. Jeho zásluhou je také rozpoznání stovek léčivých (a jedovatých) bylin, které měly význam pro vývoj tradičního čínského lékařství.

4 Cchang-ťie nebo Cchang Ťie je bájnou a legendární postavou dávné Číny; považuje se za oficiálního dějepisce Žlutého císaře a tvůrce čínských znaků. Metoda zadávání znaků do počítače Cchang-ťie je pojmenována po něm.

5 *Tao-te-ťing (Dao De Jing)*: Jeden z nejdůležitějších taoistických textů, jehož autorem je Lao-c'.

6 Úvodní poznámky z Konfuciova díla *Velké učení (Ta Süe)*.

livosti, slušnosti, moudrosti a věrnosti. V prvním století přišel ze západu do Číny Šákjamuniho buddhismus se svým důrazem na soucit a spásu všech bytostí. Čínská kultura se tak stala rozmanitější a hlubší. Proto se konfucianismus, taoismus a buddhismus staly vírami, které se v čínské společnosti navzájem doplňují. Toto přivedlo dynastii Tchang (618–907) až na vrchol její slávy a prosperity, což je každému na světě známo.

Přestože čínský národ v průběhu dějin opakovaně zažíval invaze a útoky, jeho kultura si udržela svou odolnost a sílu a její podstata byla neustále odevzdávána dalším generacím. Znalost vesmíru, kterou měli naši předkové, byla shrnuta v myšlence jednoty nebe a lidstva. Je všeobecně známo, že dobro bude odměněno a zlo potrestáno. Základním principem je nedělat druhým to, co by se člověku samotnému nelíbilo. Věrnost, úcta k rodičům, důstojnost a spravedlnost určovaly společenské normy a Konfuciových pět základních ctností dobroty, spravedlivosti, slušnosti, moudrosti a věrnosti položilo základ pro morálku člověka jako jednotlivce i celé společnosti. S těmito hodnotami ztělesňovala čínská kultura upřímnost, dobrotu, harmonii a toleranci. Na svých náhrobcích běžní Číňané vyjadřovali úctu „nebi, zemi, panovníkovi, rodičům a učitelům“. Bylo to vyjádření hluboce zakořeněných čínských tradic, úcty k Bohu (nebi a zemi), věrnosti své vlasti (panovníkovi), respektu k rodinným hodnotám (rodičům) a úcty k učitelům. Tradiční čínská kultura hledala soulad mezi lidstvem a vesmírem a zdůrazňovala etiku a morálku jednotlivce. Byla založena na víře obsažené v kultivačních praxích konfucianismu, buddhismu a taoismu, a poskytovala čínským lidem prostředí vzájemné snášenlivosti, sociální pokrok, záruku lidské morálky a spravedlivou víru.

Na rozdíl od zákona, který předepisuje tvrdá a stálá pravidla, kultura poskytuje pouze jemná omezení. Zákon prosazuje trest, když člověk spáchá zločin; kultura, tím, že pěstuje morálku, zabraňuje tomu, aby se zločiny vůbec děly. Morální hodnoty společnosti jsou často ztělesněny v její kultuře.

Tradiční čínská kultura dosáhla svého vrcholu v období rozkvětu dynastie Tchang, které bylo zároveň nejmocnějším obdobím čínského národa. Také čínská věda se široce rozvinula a měla skvělou pověst u ostatních národů. Do hlavního města dynastie Tchang, Čchang-anu, přicházeli studovat učenci z Evropy, Blízkého východu a Japonska. Země, které sousedily s Čínou, vnímaly samy sebe jako lenní území Číny. „Desítky tisíc

zástupců mnoha zemí přišly vzdát Číně hold, i když musely překonat obrovské vzdálenosti a projít složitým celním řízením.⁴⁷

Když skončilo období dynastie Čchin (221–207 př. n. l.), Čína se stala terčem nájezdů menšinových skupin. To se dělo především během dynastií Suej (581–618), Tchang (618–907), Jüan (1271–1361) a Čching (1644–1911) a několikrát i během jiných období. Tyto etnické skupiny se však jako celek téměř přizpůsobily čínským obyčejům. Jak řekl Konfucius: „I když tito lidé, kteří přišli zdaleka, nejsou s námi v souladu, obraťte je pomocí kultivace (naší) kultury a ctnosti.“⁴⁸

Od roku 1949, kdy ČKS získala moc v Číně, použila zdroje celé země na zničení bohaté čínské tradiční kultury. Tento zlý záměr nepocházel z posedlosti ČKS industrializací ani z bezmyšlenkovitého následování západní civilizace. Vyšel z ideologické opozice ČKS vůči tradiční čínské kultuře. Zničení čínské kultury komunistickou stranou bylo plánované, dobře organizované a systematické, a podpořilo jej i to, že stát používal násilí. ČKS od svého založení nikdy nepřestala „revolucionalizovat“ čínskou kulturu ve snaze úplně zničit jejího ducha.

Co je ještě tragičtější, ČKS tradiční kulturu vědomě zneužila a tajně modifikovala. ČKS upřednostňovala zkaženost před ctností, přičemž šířila mocenské boje, zrady a diktátorství – všechno zlé, co vystupovalo v čínské historii na povrch, kdykoli se lidé vzdělili od tradičních hodnot. ČKS využila tyto historické příklady, aby vytvořila svůj vlastní systém morálních hodnot, uvažování a vyjadřování a snažila se vzbudit falešný dojem, že tato „kultura strany“ je ve skutečnosti pokračováním tradiční čínské kultury. ČKS pak dokonce využila averzi, kterou někteří lidé měli vůči „kultuře strany“, aby podnítila odsouzení tradiční kultury a vzdálení se od ní.

Ničení tradiční kultury Čínskou komunistickou stranou přineslo Číně katastrofální následky. Lidé nejenže ztratili morální zábrany, ale byli i silně nakaženi zlými doktrínami ČKS.

7 Ze *Zápisů historika (Š'-ti)* od Š'-ma Čchiena (145–85 př. n. l.), prvního velkého čínského dějepisce. Kniha dokumentuje historii Číny a jejích sousedních zemí od pradávnyh dob až po autorovu současnost. Model historiografické práce Š'-ma Čchiena byl jedinečný a sloužil jako vzor pro další oficiální standardizované historické práce císařských dynastií během následujících 2 000 let.

8 Z Konfuciových *Hovorů*.

I. PROČ CHTĚLA ČKS ZNIČIT ČÍNSKOU KULTURU?

DLOUHÁ TRADICE ČÍNSKÉ KULTURY JE ZALOŽENA NA VÍŘE A VÁŽENÍ SI CTNOSTI

Pravá kultura čínského národa se započala přibližně před 5 000 lety, v době vlády legendárního císaře Chuanga. Ten je považován za nejstaršího předchůdce čínské civilizace. Ve skutečnosti se císaři Chuangovi přisuzuje i založení taoismu, který se také nazývá škola myšlení Chuang-Lao (Chuang-ti a Lao-c'). Hluboký vliv taoismu na konfucianismus je doložen v Konfuciových výrocích: „Usilujte o Tao, splyňte s ctností, následujte dobrotu a ponořte se do umění“ nebo „Jestliže člověk ráno slyší Tao, večer může zemřít a nebude litovat“.⁹ Jedno z nejdůležitějších klasických čínských děl, *Kniha proměn (I-ťing)*, tvoří záznamy, týkající se nebe a země, jinu a jangu, kosmických změn, sociálního pokroku a úpadku a zákonů lidského života. Věštecká síla knihy dalece převyšuje to, co si současná věda dokáže představit. Kromě taoismu a konfucianismu měl na čínské intelektuály jemný, ale hluboký vliv buddhismus, obzvláště zen-buddhismus.

Konfucianismus je částí tradiční čínské kultury, která se zaměřuje na „světský život“. Zdůrazňuje etiku založenou na rodinných hodnotách, ve které hraje mimořádně důležitou úlohu úcta ke starším. Číňané věří, že všechna dobrota začíná úctou k rodičům. Konfucius zastával „dobrotu, spravedlivost, slušnost, moudrost a věrnost“ a také pronesl: „Nejsou úcta, kterou syn prokazuje otci, a láska, kterou bratr chová k bratrovi, samotnými kořeny dobroty?“

Etiku uplatňovanou v rodině lze také přirozeně rozšířit, aby vedla morálku celé společnosti. Úcta syna k otci může být rozšířena na oddanost panovníkovi. „Jen zřídka se stane, aby člověk, který má v úctě své rodiče a sourozence, měl sklon urážet ty, kdo stojí nad ním.“¹⁰ Bratrskou lásku lze dále rozšířit na spravedlnost a věrnost přátelům. Konfuciáni učí, že v rodině by měl být otec laskavý, syn uctivý, starší bratr přátelský a mladší bratr zdvořilý. Tato otcovská laskavost může být dále rozšířena na dobrotu panovníka ke svým poddaným. Pokud se zachovají tradice rodiny, je

9 Tamtéž.

10 Tamtéž.

možné přirozeně udržovat morálku ve společnosti. „Kultivuj se, usměřňuj rodinu, správně panuj státu a učíš celé království pokojným a šťastným.“¹¹

Buddhismus a taoismus jsou naproti tomu částí čínské kultury, která se zaměřuje na „opuštění světského života“. Usilují o duchovní povznesení lidí. Vliv buddhismu a taoismu pronikl do všech stránek života obyčejných lidí. Praxe, které jsou hluboce zakořeněny v taoismu, zahrnují čínskou medicínu, čchi-kung, geomancii (feng-šuej) a věštění. Tyto praxe vytvořily spolu s buddhistickým pojetím nebeského království a pekla, karmické odměny za dobro a odplaty za zlo a s konfucíánskou etikou jádro tradiční čínské kultury.

Víra v konfucianismus, buddhismus a taoismus nabízela Číňanům stabilní morální systém, neměnný „dokud existuje nebe“.¹² Tento etický systém byl základem udržitelnosti, klidu a harmonie ve společnosti.

Morálka patří k oblasti duchovní, proto je často abstraktní. Důležitou úlohou kultury je vyjádřit abstraktní systém morálky v jazyce, který je všeobecně pochopitelný.

Vezměme si například čtyři nejznámější romány čínské kultury – *Cesta na západ*¹³ je mystickou pověstí. *Sen v červeném domě* začíná¹⁴ tak, že spolu hovoří oživlý kámen, Božský bezmezný prostor a Tao nekonečného

11 Konfucius ve *Velkém učení* řekl: „Kde se lidé kultivovali, jejich rodiny byly v souladu. Kde byly rodiny v souladu, tam byly státy správně řízeny. Kde byly státy správně řízeny, celé království se stalo pokojným a šťastným.“

12 Tung Čung-šu (cca 179–104 př. n. l.), konfucíánský myslitel během dynastie Chan, řekl v rozpravě *Tři cesty k souladu lidí s nebesy* (*Tchien Žen San Cche*): „Jestliže přetrvávají nebesa, Tao se nemění.“

13 Román *Cesta na západ*, na Západě známý také jako *Opičí král*, od autora Wu Čcheng-ena (1506?–1582?), je jedním z proslavených čínských literárních děl. Je založen na skutečném příběhu čínského mnicha z dynastie Tchang, Süan Canga (602–664), který se vydal pěšky do dnešní Indie, kolébky buddhismu, aby zde získal sůtry. V románu Buddha uspořádá, aby se k mnichovi připojili Opičí král, Čuník a Písečný mnich. Všichni se stanou jeho žáky a doprovázejí jej na jeho cestě za sůtrami. Projdou 81 nebezpečností a pohrom, až nakonec dorazí na západ a dosáhnou Pravého ovoce.

14 *Sen v červeném domě* napsal Cchao Süe-čchin (1715?–1763) za dynastie Čching. Jde o příběh tragické lásky odehrávající se na pozadí úpadku aristokratické rodiny. Román je velmi obsáhlý a detailně strukturovaný, s plejádou nezapomenutelných postav a je psán vytříbeným jazykem, což autora řadí mezi hlavní představitele klasického románu v Číně.

času. Rozhovor se odehrává poblíž Útesu bez opory na Hoře velké pusto-ty v zemi duchovna a poskytuje náповědu k vysvětlení lidského dramatu, které je v románu popsáno. Kniha *Příběhy od jezerního břehu*¹⁵ začíná vyprávěním o ministru Chungovi, který převzal vedení nad vojenskými záležitostmi a omylem vypustil 108 démonů. Tato legenda vysvětluje původ „108 statečných bojovníků“. *Příběhy Tří říší*¹⁶ začínají nebeským varováním před neštěstím a končí nevyhnutelným naplněním Boží vůle: „Záležitosti na zemi běží jako nekonečná řeka; osud, předpovězený nebem, sahá do nekonečna a všechno je jím odsouzeno k zániku.“ Jiné známé příběhy, jako např. *Román o Východním Čou*¹⁷ a *Úplný příběh Jüe Feje*¹⁸, všechny začínají podobnými legendami.

Romanopisci nepoužívají v těchto dílech mýty náhodou. Naopak, mýty jsou odrazem základní filozofie čínských intelektuálů o přírodě a lidech. Tyto romány měly hluboký vliv na čínské myšlení. Když je řeč o „spravedlivosti“, lidé si spíš vzpomenou na Kuan Jüa (160–219) ze *Tří říší* než na samotný význam slova. Připomenou si Jüüv smysl pro spravedlnost

15 *Příběhy od jezerního břehu* napsal ve 14. století Š' Naj-an. 108 mužů a žen v něm vytvoří skupinu zločinců z močálu. Intriky, dobrodružství, vraždy, válka a romantické příběhy jsou v něm napínavě vykresleny tradičním vyprávěcím stylem.

16 *Příběhy Tří říší* (nebo také *Romance o Třech královstvích*) je jedním z nejznámějších čínských románů. Sepsal jej Luo Kuan-čung (1330?–1400?) na základě historie období Tří říší (220–280). Popisuje komplikovaný a vypjatý zápas o trůn mezi třemi politickými silami v čele s Liou Pejem, Cchao Cchaem a Sun Čchüanem. Soustřeďuje se na velké vojenské talenty a odvážné vojenské strategie během tohoto období.

17 *Romanci o Východním Čou* původně napsal Jü Šao-jü za dynastie Ming, poté ho koncem téže dynastie zrevidoval a přepsal Feng Meng-lung a později ho během dynastie Čching znovu zrevidoval Cchaj Jüan-fang. Román pokrývá přes 500 let od období Jara a podzimu (770–476 př. n. l.) po období Válčících států (475–221 př. n. l.).

18 *Úplný příběh Jüe Feje* napsal Čchien Cchaj v dynastii Čching. Popisuje život Jüe Feje (1103–1142), jednoho z nejslavnějších generálů a národních hrdinů čínské historie z dynastie Jižní Sung. Generál Jüe Fej se vyznamenal v bitvách proti nájezdům národa Ťin ze severu. Byl obviněn ze zločinů, které nespáchal, poslán do vězení a popraven, protože ministr Čchin Chuej se pokoušel eliminovat bojující stranu. Jüe Fej byl později zbaven neodůvodněných podezření a na jeho památku byla postavena svatyně. Do jeho hrobky byly vyrobeny čtyři litinové sochy. S odhalenými hrudníky a rukama svázanými za zády klečí před hrobkou a reprezentují lidi, kteří byli zodpovědní za Jüe Fejovo zavraždění. Generál Jüe Fej se v čínské kultuře stal vzorem loajality k vlasti.

ve vztahu k přátelům, který převýšil oblohu a dosáhl až do nebes; jeho neochvějnou věrnost svému nadřízenému Liou Pchejovi, díky které si získal respekt i u svých nepřátel; jeho statečnost, která vítězila v nejtěžších bitevních situacích, i jeho poslední porážku v bitvě u města Maj. Zejména si pak připomenou rozhovor, který Kuan Jü již v roli božstva vede se svým synem. Když mluvíme o „věrnosti“, lidé přirozeně pomyslí na Jüe Feje (1103–1141), vojenského velitele z dynastie Sung, který sloužil své zemi s bezvýhradnou poctivostí a loajalitou. A také samozřejmě na Ču-ke Lianga (181–234), ministerského předsedu státu Šu z období Tří říší, který „ze sebe dával vše, až dokud mu nepřestalo bít srdce“.

Autoři v těchto pestrých příbězích oslavují principy věrnosti a spravedlivosti v tradiční čínské kultuře. Abstraktní morální hodnoty, které obhajují, tak byly zhmotněny a ztělesněny v kulturním vyjádření.

Taoismus zdůrazňuje pravdivost, buddhismus soucit a konfucianismus si váží loajality, tolerance, dobroty a spravedlivosti. „Přestože se jejich formy odlišují, jejich cíl je stejný... Všechny inspirují lidi k tomu, aby se navrátili k dobrotě.“¹⁹ Toto jsou nejcennější aspekty tradiční čínské kultury, která je založena na víře v konfucianismus, buddhismus a taoismus.

Tradiční čínská kultura naučila lidi důležitým konceptům a principům, jako jsou nebe, Tao, Bůh, Buddha, osud, předurčenost, dobrota, spravedlivost, slušnost, moudrost, věrnost, upřímnost, stud, oddanost, úcta k rodičům, důstojnost a tak dále. Mnoho Číňanů je možná negramotných, přesto však znají tradiční divadelní hry a opery. Prostřednictvím těchto uměleckých forem se dozvěděli o tradičních morálních hodnotách. Tyto formy kultury byly při odevzdávání čínské tradice mimořádně důležité. Zničení tradičních čínských hodnot je přímým útokem ČKS na čínskou morálku a podkopává základy pro klid a harmonii ve společnosti.

ZHOUBNÁ KOMUNISTICKÁ TEORIE SE STAVÍ PROTI TRADIČNÍ KULTUŘE

„Filozofie“ komunistické strany je opakem původní, tradiční čínské kultury. Tradiční kultura uznává nebeské principy a jejich nadvládu; jak jednou řekl Konfucius: „Život a smrt jsou předurčeny a bohatství a posta-

¹⁹ Citát pochází ze *Sbírký sebraných taoistických spisů (Tao Cchang Ťi Jao)*, sestavené v dynastii Čching.

vení jsou dány nebem.²⁰ Buddhismus i taoismus věří v božské principy, cyklus života a smrti (reinkarnaci) a karmickou příčinnost dobra a zla. Na druhé straně komunistická strana nejenže vychází z ateismu, navíc se ještě divoce vzpírá Tau a útočí na nebeské principy. Konfucianismus si váží rodiny, ale *Komunistický manifest* jednoznačně požaduje její zrušení. Tradiční kultura odlišuje čínské od cizího, *Komunistický manifest* se zasazuje za zrušení národností. Kultura konfucianismu zdůrazňuje laskavost vůči ostatním, komunistická strana vyzývá k třídnímu boji. Konfucianismus staví na věrnosti panovníkovi a lásce k národu, *Komunistický manifest* mluví o odstranění národů.

Aby si komunistická strana v Číně získala a udržela moc, musela nejprve zasadit své nemorální myšlenky do čínské půdy. Mao Ce-tung vyhlásil: „Jestliže chceme svrhnout moc, musíme nejprve vytvořit propagandu a pracovat v oblasti ideologie.“²¹ ČKS si uvědomila, že drsná komunistická teorie, která je udržována zbraněmi, je ideologickým odpadem Západu a nemůže se postavit čínské historii staré 5 000 let. ČKS tedy musela úplně zničit tradiční kulturu, aby na politické jeviště Číny mohly nastoupit marxismus a leninismus.

TRADIČNÍ KULTURA JE PŘEKÁŽKOU PRO DIKTÁTORSTVÍ ČKS

Mao Ce-tung jednou výstižně řekl, že nenásleduje ani Tao, ani nebe.²² Tradiční čínská kultura byla pro ČKS, která chtěla vzdorovat Tau a zápasit s nebem, bezpochyby velikou překážkou.

Koncept věrnosti v tradiční čínské kultuře neznamená „slepu oddanost“. V očích lidí je císař „synem nebe“, které je nad ním. Císař nemůže mít vždy a ve všem pravdu. Proto bylo potřebné, aby ti, již mají vůči němu námitky, mohli na jeho nedostatky kdykoli poukázat. V čínských kronikách také historikové zaznamenávali všechna císařova slova a činy. Učení úředníci se mohli stát učiteli moudrých králů a chování císaře se posuzo-

20 Z Konfuciových *Hovorů*.

21 Z Maova projevu na 8. zasedání 10. plenární schůze ČKS.

22 Originální Maova slova v čínštině byla slovní hříčkou: Jsem jako mnich držící deštník – žádné Tao (nebo Fa, slovní hříčka pro „vlasy“) ani nebe (slovní hříčka pro „oblohu“).

valo konfuciánskými principy. Jestliže byl císař nemorální – neosvícený k Tau, lidé mohli povstat, aby ho svrhli. Z toho vycházel útok Čcheng-tchanga proti vládci Ťie nebo odstranění císaře Čoua králem Wu.²³ Tato povstání se nepovažovala za porušení věrnosti vůči Tau; namísto toho byla viděna jako nastolení Taa v zájmu nebe. Vezměme si například známého vojevůdce dynastie Sung, Wen Tchien-sianga (1236–1283). Když byl Wen zajat, odmítl se vzdát mongolským nájezdníkům, i přesto, že jej císař žádal, aby to udělal. Zachoval se tak proto, že jako následovník Konfuciova učení věřil, že: „Lidé mají nejvyšší důležitost, národ přichází jako druhý, jako poslední je panovník.“²⁴

Diktátorská ČKS tyto tradiční hodnoty nemohla v žádném případě přijmout. Chtěla kanonizovat své vlastní vůdce a šířit kult osobnosti, a tak nemohla dovolit dlouho udržovaným konceptům, jako jsou nebe, Tao a Bůh, aby ji řídily shora. ČKS si byla vědoma toho, že její skutky jsou podle měřítek tradiční kultury největšími a nejhoršími zločiny proti nebi a Tau. Věděla, že pokud by existovala tradiční kultura, lidé by nikdy neopěvovali ČKS jako „velkou, slavnou a správnou“. Učenci by v duchu Mencia pokračovali v tradici, „riskovali by život, aby napomínali panovníka“, „udržovali spravedlnost za cenu vlastního života“²⁵ a nadále kladli zájmy lidí nad zájmy vládců. Lidé by se nikdy nestali loutkami ČKS a ta by nemohla „sjednotit myšlení mas“.

Úcta k nebi, zemi a přírodě, zakořeněná v tradiční kultuře, se stala překážkou pro boj ČKS s přírodou v její snaze o „přeměnu nebe a země“. Tradiční kultura si váží lidského života a učí, že „s jakoukoli záležitostí týkající se lidského života se musí zacházet nanejvýš pečlivě“. Takové vnímání tvořilo samozřejmou překážku masovému vraždění organizovanému ČKS i její vládě teroru. Nejvyšší morální standard „nebeského Taa“, obsažený v tradiční kultuře, zasahovaly do manipulace s morálními principy, kterou prováděla ČKS. Aby strana mohla posílit vlastní nadvládu, učinila z tradiční kultury svého úhlavního nepřítele.

23 Ťie je jméno posledního vládce dynastie Sia (asi 2100–1600 př. n. l.) a Čou je jméno posledního vládce v dynastii Šang (asi 1600–1100 př. n. l.). Oba jsou známí jako tyran.

24 Od Mencia.

25 Z velmi známého Menciova výroku: „Život, moje touha; spravedlnost, moje touha též. Jestliže nemohu mít obojí zároveň, budu bránit spravedlnost na úkor svého života.“

TRADIČNÍ KULTURA ZPOCHYBŇUJE OPRÁVNĚNOST VLÁDY ČKS

Tradiční čínská kultura věří v Boha a mandát nebes. Přijetí nebeského mandátu znamená, že vládcové musejí být moudří, následovat Tao a být v harmonii s osudem. Přijetí víry v Boha znamená přijetí skutečnosti, že moc nad lidmi zůstává v rukou nebes.

Princip vlády ČKS lze shrnout takto: „Od minulosti spějme zpátky, otroci, vzhůru k cílům svým! Již chví se světa základ vratký, my ničím nejsme, budme všim!“²⁶

ČKS podporuje historický materialismus a tvrdí, že komunismus je ráj na zemi a cestu k němu dláždí pionýři proletariátu, tedy komunistická strana. Víra v Boha tedy přímo zpochybňuje legitimitu vlády ČKS.

II. JAK KOMUNISTICKÁ STRANA NIČÍ TRADIČNÍ KULTURU

Všechno, co ČKS dělá, má politický cíl. Aby si získala, udržela a upevnila svou tyranii, ČKS musí nahradit lidskou povahu svými stranickými principy a tradiční kulturu nahradit kulturou „podvodu, zla a bojů“. Ničení starého a jeho nahrazování novým se týkalo věcí hmotných, jako byly historické památky a lokality či starodávné knihy, ale i věcí nehmotných – tradičních náhledů na morálku, život a svět. Dotklo se všech aspektů života lidí, včetně jejich činů, myšlenek a způsobu života. ČKS považuje povrchní a vyumělkované projevy kultury za její podstatu. Tu zachovává, zatímco pravou podstatu kultury a umění vydává za její povrchní fasádu. Strana udržuje vnější podobu tradic, přičemž však nahrazuje opravdovou tradici kulturou strany. Takto podvádí lidi i mezinárodní společenství iluzí, že „dále rozvíjí a následuje tradiční čínskou kulturu“.

SOUBĚŽNÉ NIČENÍ TŘÍ NÁBOŽENSTVÍ

Tradiční kultura je zakořeněna v konfucianismu, buddhismu a taoismu, a tak prvním krokem ČKS pro zničení tradiční kultury bylo odstraně-

²⁶ Z hymny Komunistické internacionály (přel. A. Macek a J. Skalák). Čínský překlad doslova znamená: „Nikdy neexistoval spasitel a nespoleháme se ani na Boha; lidského štěstí dosáhneme svými vlastními silami.“

ní projevů nebeských principů v lidském světě, což znamenalo vymýcení tří náboženství, která jim odpovídají.

Všechna hlavní náboženství, konfucianismus, buddhismus a taoismus, byla v různých historických obdobích utlačována. Například buddhismus zažil v minulosti čtyři velká pronásledování, která jsou známa z historie jako pronásledování „Tří Wuů a jednoho Cunga“ (pronásledování následovníků buddhismu čtyřmi čínskými císaři). Císař Tchaj-wu²⁷ z dynastie Severní Wej (386–534) a císař Wu-cung²⁸ z dynastie Tchang (618–907) se oba pokoušeli vykořenit buddhismus, aby taoismus získal převahu; císař Wu²⁹ z dynastie Severní Čou (557–581) se pokusil vymýtit buddhismus a taoismus, ale uctíval konfucianismus; císař Š'-cung³⁰ z pozdní dynastie Čou (951–960) se pokusil zničit buddhismus, aby použil sochy buddhů na ražení mincí, ale taoismu ani konfucianismu se nedotkl.

ČKS je jediným režimem v historii, který ničí všechna tři náboženství najednou.

Brzy poté, co se strana chopila vlády, začala ničit chrámy, pálit svatá písma a nutit buddhistické mnichy a mnišky, aby se vrátili k světskému životu. Nebyla o nic jemnější ani při ničení ostatních lokalit spjatých s náboženstvím. Koncem 60. let v Číně nezůstala takřka žádná náboženská místa. Kulturní revoluce přinesla ještě větší náboženskou a kulturní katastrofu při kampani „zahazování čtyř starých věcí“³¹ – tj. starých myšlenek, staré kultury, starých obyčejů a starých zvyklostí.

Například první buddhistický chrám v Číně byl chrám Bílého koně (chrám Paj Ma)³² postavený v rané dynastii Východní Chan (25–220 n. l.) při městě Luo-jang. Byl uznáván jako „kolébka buddhismu v Číně“ a „Zakladatelův dům“. Během „zahazování čtyř starých věcí“ nemohl ani on uniknout drancování.

„Nedaleko chrámu pracovala výrobní brigáda úderníků chrámu Bílého koně. Tajemník výboru strany vedl sedláky, aby ve jménu revoluce

27 Císař Tchaj-wu, dynastie Severní Wej, zvaný též Tchuo Tchao (424–452).

28 Císař Wu-cung, dynastie Tchang, zvaný též Li Jen (840–846).

29 Císař Wu, dynastie Severní Čou, zvaný též Ju Jung (561–579).

30 Císař Š'-cung, dynastie pozdní Čou, zvaný též Čchaj-žung (954–959).

31 Slogan používaný v 60. letech během kulturní revoluce v Číně.

32 Chrám Bílého koně, první buddhistický klášter v Číně, byl postaven v roce 68, jedenáctém roce Jung Pching, za dynastie Východní Chan (25–220).

vyplenili chrám. Více než 1 000 let staré hliněné sochy Osmnácti arhatů, které byly stvořeny v období dynastie Liao, byly zničeny; písmo Pej-jie³³, které do Číny přinesl významný indický mnich před 2 000 lety, bylo spáleno. Vzácný poklad, Nefritový kůň, byl rozbit na kusy. O několik let později chtěl kambodžský exilový král Norodom Sihanuk vzdát úctu chrámu Bílého koně. Čou En-laj, tehdejší čínský předseda vlády, v rychlosti nařídil, aby byla do Luo-jangu přepravena písmo (Pej-jie) z císařského paláce v Pekingu a sochy Osmnácti arhatů vyrobené v období dynastie Čching z chrámu Azurových oblaků (chrám Pi-jün), který se nachází v parku Siang-šan³⁴ v Pekingu. Touto falešnou náhradou ČKS „vyřešila“ diplomatický problém.³⁵

Kulturní revoluce začala v květnu 1966. Tato revoluce spočívala ve „zrevolucionizování“ čínské kultury velmi ničivým způsobem. Od srpna 1966 zachvátil zuřivý oheň „zahazování čtyř starých věcí“ celou Čínu. Buddhistické a taoistické chrámy, buddhistické sochy, historicky významná místa, místa oplývající přírodními krásami, kaligrafie, obrazy a starožitnosti, všechny byly prohlášeny za pozůstatky „feudalismu, kapitalismu a revisionismu“ a staly se hlavními cíli ničení Rudých gard³⁶. Vezměme za příklad sochy buddhů; v reliéfu Letního paláce³⁷ na vrcholu kopce Dlouhověkosti v Pekingu je přibližně 1 000 barevně glazovaných soch buddhů. Při kampani „zahazování čtyř starých věcí“ byly všechny poškozeny. Žádná z nich už nemá všech pět smyslových orgánů.

Hlavní město dopadlo takto a podobně na tom byl i zbytek země. Neunikla tomu dokonce ani sídla vzdálená od osídlených oblastí.

33 V jazyce Taj se písmo Pej-jie vyslovuje jako Tchan-lan. Pej-jie je subtropická rostlina, která patří do rodiny palm. Je to druh stromu se silnými listy, které jsou odolné vůči molům a velmi pomalu vysychají. V dávných dobách, když ještě nebyl vynalezen papír, předchůdci Taj tiskli znaky nebo články na listy. Znaky vyryté v listech se nazývají korespondenci Pej-jie a písmo na nich Tchan-lanem (písmem Pej-jie).

34 Park Siang-šan, také nazývaný park Vonných kopců, se nachází 28 kilometrů severozápadně od centra Pekingu. Byl zřízen v roce 1186 za dynastie Ťin a stal se letním sídlem císařských rodin za dynastií Jüan, Ming a Čching.

35 Převzato z: *Kolik kulturních relikvií bylo spáleno* od Ting Šua.

36 Rudé gardy se vztahují na civilisty, kteří byli hlavními vykonavateli kulturní revoluce. Většinu z nich tvořili patnáctiletí mladíci.

37 Letní palác se nachází 15 kilometrů od Pekingu a je největší a nejlépe zachovanou královskou zahradou v Číně. Má více než 800letou historii.

„V oblasti Taj, provincie Šan-si, se nachází chrám Tchien-tchaj. Byl postaven v období Tchaj-jen během dynastie Severní Wej před šestnácti sty lety a byly v něm vzácné sochy a fresky. Přestože se nacházel na úbočí dost vzdáleném od sídla provincie, lidé, kteří se zúčastnili ,zahazování čtyř starých věcí, nedbali na překážky a úplně odtud odstranili všechny sochy a fresky. Chrám Lou-kuan³⁸, kde jednou vyučoval Lao-c' a kde před dvěma a půl tisíci lety zanechal svůj slavný *Tao-te-ting*, se nachází v oblasti Čou-č', provincie Ša-an-si. V okolí 10 li³⁹ od pódia, kde vyučoval Lao-c', je přes 50 historických míst, včetně chrámu Úcty mudrci (Cung-šeng Kung), který postavil Tchang Kao-cu Li Jüan⁴⁰, aby před více než třinácti stoletími prokázal Lao-c'emu svou úctu. Chrám Lou-kuan i jiná historická místa byla zničena a všichni taoističtí kněží byli přinuceni odejít. Podle *Taoistického kánonu*, jakmile se člověk stane taoistickým knězem, nemůže si už nikdy holit vousy ani stříhat vlasy. Taoističtí kněží byli přinuceni, aby si dali ostříhat vlasy, svlékli taoistické roucho a stali se členy lidových komun⁴¹. Někteří si vzali za ženy dcery místních rolníků a stali se jejich zeti. Na posvátných taoistických místech na hoře Lao-šan v provincii Šan-tung byly zničeny a spáleny chrám Nejvyššího klidu, chrám Nejvyšší jasnosti, chrám Nejřednější jasnosti, chrám Tou-mu, ženský klášter Chua-jen, chrám Ning-čen, chrám Kuan Jü, sochy bohů, posvátné nádoby, svitky buddhistických sůter, kulturní relikvie a památné tabule v chrámech. Chrám literatury v provincii Ťi-lin je jedním ze čtyř známých Konfuciových chrámů v Číně. Během ,zahazování čtyř starých věcí byl vážně poškozen.“⁴²

38 Chrám Lou-kuan je známou taoistickou svatyní v Číně a je uctíván jako „první země blahoslavených pod nebem“. Chrám se nachází na úbočí severně od hor Čung-nan, 15 kilometrů jihovýchodně od oblasti Čou-č' a 70 kilometrů od města Si-an.

39 Li je čínská jednotka délky (1 li = 0,5 km).

40 Císař Kao-cu z dynastie Tchang, zvaný též Li Jüan (618–626).

41 Lidové komuny byly původně nejvyšší ze tří administrativních úrovní ve vesnických oblastech v letech 1958 až cca 1982, kdy je nahradily obce. Komuny, největší kolektivní jednotky, byly rozděleny na výrobní brigády a výrobní týmy. Měly vládní, politické a ekonomické funkce.

42 Převzato z: *Kolik kulturních relikvií bylo spáleno* od Ting Šua.

NEOBVYKLÝ ZPŮSOB NIČENÍ NÁBOŽENSTVÍ

Lenin jednou řekl: „Nejjednodušší způsob, jak se zmocnit pevnosti, je zevnitř.“ Jako dědicové marxismu-leninismu tomu funkcionáři ČKS přirozeně a bez pochybností porozuměli.

V mahájánové *Maháparinirvána sútre*⁴³ Buddha Šákjamuni předpověděl, že po jeho nirváně se démoni reinkarnují jako mniši, mnišky a laičtí buddhisté, aby rozvraceli jeho Dharmu. Samozřejmě, nemůžeme přesně ověřit to, o čem Buddha Šákjamuni mluvil; ČKS však skutečně začala buddhismus rozvracet vytvořením „spojených sil“ s některými buddhisty. Dokonce vyslali několik tajných členů komunistické strany, aby přímo pronikali do náboženství a rozvraceli je zevnitř. Na kritickém setkání během kulturní revoluce se někdo ptal Čao Pchu-čchua, tehdejšího místopředsedy Čínské buddhistické asociace: „Jste členem komunistické strany, proč věříte v buddhismus?“

Buddha Šákjamuni dosáhl úplného osvícení skrze „přikázání, vytržení a moudrost“. Předtím, než dosáhl nirvány, učil své učedníky: „Udržujte přikázání a dohlížejte na ně. Neopusťte je, ani je neporušujte.“ Varoval také: „Lidé, kteří porušují přikázání, se protiví nebi, drakům, duchům a božstvům. Jejich zlá pověst se šíří široko daleko... Když jejich životy skončí, budou za svoji karmu trpět v pekle a postihne je neúprosný zánik. Poté se dostanou ven. Budou nadále trpět tak, že budou mít těla hladových duchů a zvířat. Budou v tomto kruhu trpět nekonečně a nebude pro ně úniku.“⁴⁴

Politici buddhističtí mniši tato Buddhova varování neposlouchali. V roce 1952 ČKS poslala své zástupce, aby se zúčastnili inauguračního zasedání Čínské buddhistické asociace. Na zasedání mnoho buddhistů z asociace navrhlo opustit Buddhova přikázání. Vyhlašovali, že buddhistická kázeň způsobila smrt mnoha mladých mužů a žen. Někteří lidé dokonce zastávali takzvanou „svobodu náboženství – mniši a mnišky by se měli ženit a vdávat, svobodně pít alkohol a jíst maso a do této svobody

43 Mahájánová *Maháparinirvána sútra* se považuje za poslední Buddhovu mahájánovou sútru, kterou předal v poslední den svého pozemského života. Píše se v ní, že tvoří základní podstatu všech mahájánových sútér.

44 Neoficiální překlad. Z *Taisho Tripitaky*, svazek T01, č. 7, mahájánová *Maháparinirvána sútra*.

by nikdo neměl zasahovat“. V této době byl na zasedání také mistr Sü-jün a viděl, že buddhismu v Číně hrozí zánik. Vystoupil, aby odporoval návrhům a apeloval za zachování buddhistických příkázání a náležitosti ošacení. Mistr Sü-jün byl poté označen za „kontrarevolucionáře“, uvězněn v opatské místnosti a byla mu odeprána potrava a pití. Nesměl z místnosti vyjít ani na toaletu. Bylo mu řečeno, aby odevzdal své zlato, stříbro a střelné zbraně. Když Sü-jün odpověděl, že nic z toho nemá, krutě ho zbili. Při bití mu prorazili lebku, která silně krvácela, a zlámali mu žebra. Vojenská policie ho shodila z postele na zem. V té době měl Sü-jün už 112 let. Když policisté další den přišli a viděli, že Sü-jün nezemřel, začali jej znovu krutě bít.

Čínská buddhistická asociace, která byla založena v roce 1952, a Čínská taoistická asociace založená v roce 1957 obě jasně deklarovaly ve svých stanovách, že budou „následovat vedení Lidové vlády“. Ve skutečnosti byly pod vedením ateistické ČKS. Obě asociace se zavázaly, že se budou aktivně zúčastňovat výroby a budování a naplňovat politiku vlády. Byly úplně přeměněny na světské organizace. Buddhisté a taoisté, kteří zůstali oddáni příkázáním, byli označeni za kontrarevolucionáře nebo za členy pověřivých sekt a tajných společenstev. Pod revolučním sloganem „očistění buddhistů a taoistů“ byli uvězněni a přinuceni se „reformovat pomocí těžké práce“, nebo byli dokonce popraveni. Ani náboženství, která se rozšířila ze Západu, jako křesťanství a katolicismus, nebyla ušetřena.

„Na základě statistiky uvedené v knize *Jak Čínská komunistická strana pronásleduje křesťany*, která byla publikována v roce 1958, jen dokumenty, které byly zveřejněny, odhalily, že z duchovních, označených za „statkáře“ nebo „místní tyrany“, bylo 8 840 zabito a 39 200 bylo posláno do pracovních táborů; z těch, kteří byli obviněni jako „kontrarevolucionáři“, bylo 2 450 zabito a 24 800 bylo posláno do pracovních táborů.“⁴⁵

Náboženství jsou pro lidstvo cestou, jak se odpoutat od světského života a zušlechťovat se. Zdůrazňují existenci „druhého břehu“ (břehu dokonalého osvětlení) a „nebe“. Šákjamuni se narodil jako indický princ. Aby našel mukti⁴⁶, stav, ve kterém může člověk získat klid mysli, vyšší moud-

45 *Teorie a praxe při potlačování náboženství Čínskou komunistickou stranou* od Paj Č'a. Čínský text: <http://www.dajiyuan.com/gb/3/4/15/n300731.htm>.

46 Mukti lze přeložit jako „uvolnění, osvobození, opuštění, vyproštění“; vytržení se z pout a osvobození se z cyklu převtělování, karmy, iluze a utrpení; označuje nirvánu a také svobodu získanou v dhyaně (meditaci). Je to vymanění se ze samsáry (cyklu

rost, úplné osvícení a nirvánu⁴⁷, vzdal se svého trůnu a šel do zalesněných hor, aby se usilovně kultivoval. Předtím, než se Ježíš stal osvíceným, ďábel ho přenesl na vrchol hory a ukázal mu všechna království na světě v jejich nádheře. Potom ďábel řekl: „Jestliže se mi pokloníš a budeš mě uctívat, dám ti všechny tyto věci.“ Ježíše to nezlákalo. Avšak političtí mniši a pastoři, kteří zformovali společnou frontu s ČKS, vytvořili řadu podvodů a lží, jako například „buddhismus lidského světa“, „náboženství je pravda, stejně jako socialismus“ a „není žádný rozpor mezi tímto a druhým břehem“. Vyzývali buddhisty a taoisty, aby vyhledávali štěstí, slávu, nádheru, bohatství a pocty v tomto životě, aby měnili náboženské doktríny a jejich význam.

Buddhismus zakazuje zabíjení. ČKS během „potlačení kontrarevolucionářů“⁴⁸ zabíjela lidi jako mouchy. Političtí mniši si potom vymysleli omluvu, že „zabíjení kontrarevolucionářů je projevem ještě většího soucitu“. Během války s USA⁴⁹ byli mniši posíláni přímo do prvních linií, aby zabíjeli nepřátelské vojáky.

Vezměme si křesťanství jako druhý příklad. V roce 1950 Wu Jao-cung vytvořil církev „Trojí soběstačnosti“, která následovala principy vlastní správy, vlastní podpory a vlastní propagace. Vyhlášoval, že se tato církev odtrhne od „imperialismu“ a aktivně se připojí k „válce proti agresi USA a na pomoc Koreji“. Jeho dobrý přítel byl uvězněn na víc než 20 let za to, že se nechtěl připojit ke „Trojí soběstačnosti“. Ve vazbě trpěl všemožným mučením a ponižováním. Když se zeptal Wu Jao-cunga: „Jak se díváš na zázraky, které vykonal Ježíš?“ Wu odpověděl: „Všechny jsem je zavrhl.“

Neuznávání zázraků, které vykonal Ježíš, je stejné jako neuznávání Ježíšova nebe. Může být člověk pokládán za křesťana, jestliže neuznává

reinkarnací).

47 Nirvána (v buddhismu a hinduismu) je stav blaženého klidu a harmonie mimo utrpení a city individuální existence; stav jednoty s věčným duchem.

48 Kampaň na potlačení kontrarevolucionářů krutě zacházela s mnohými bývalými vůdci tajných společenství, náboženských sdružení a Kuomintangem (KMT). Byla zahájena počátkem roku 1951. Podle vlastních údajů ČKS byly do roku 1952 zavražděny 2 000 000 lidí. Skutečné číslo může být ještě vyšší.

49 „Válka proti agresi USA a na pomoc Koreji“, jak ji nazývá ČKS, vypukla v roce 1950. Byla první válkou, kterou ČKS vedla hned poté, co založila Čínskou lidovou republiku. Je spíše známa jako korejská válka.

nebe, do kterého vystoupil Ježíš? Avšak zakladatel církve „Trojí soběstačnosti“ Wu Jao-cung se stal členem stálého výboru politické rady. Když vstoupil do Paláce lidu, musel úplně zapomenout na Ježíšova slova: „Miluj Hospodina, svého Boha, celým svým srdcem, celou svou duší a celou svou myslí. To je první a největší přikázání.“ (*Matouš, 22:37-38*). „Dejte tedy císaři, co je císařovo, a Bohu, co je Boží.“ (*Matouš, 22:21*).

„Čínská komunistická strana zkonfiskovala chrámový majetek, přinutila mnichy a mnišky studovat marxismus-leninismus a dokonce je nutila pracovat. Například v provincii Če-tiang, ve městě Ning-po, byla zřízena „buddhistická dílna“, kde bylo donuceno pracovat více než 25 000 mnichů a mnišek. Nejjabsurdnější je, že ČKS povzbuzovala mnichy a mnišky k tomu, aby se ženili a vdávaly, čímž rozkládala buddhismus. Uvedme další příklad. Těsně před průvodem, který se konal na Mezinárodní den žen 8. března 1951, nařídil Svaz žen města Čchang-ša v provincii Chu-nan všem mniškám v provincii, aby se během několika dnů vdaly. Mladí a silní mniši byli donuceni, aby se připojili k armádě, a byli posláni na bojiště, kde sloužili jako nabíječi děl.“⁵⁰

Mnohé náboženské skupiny v Číně se rozpadly během brutálního útla-ku, který na ně ČKS vyvinula. Skutečná elita buddhismu a taoismu byla potlačena. Mezi těmi, kteří zbyli, se mnozí vrátili ke světskému životu a mnozí další byli tajnými členy komunistické strany, kteří si oblékali roucho, taoistický šat nebo pastorský dlouhý talár, aby narušili buddhistická přikázání, *Taoistický kánon* a *Bibli* a aby v těchto učeních hledali ospravedlnění pro hnutí ČKS.

NIČENÍ KULTURNÍCH POZŮSTATKŮ

Ničení kulturních pozůstatků je důležitou součástí vykořenění tradiční kultury, o které ČKS usilovala. Při „zahazování čtyř starých věcí“ bylo velmi mnoho starých knih, kaligrafií a obrazů, které byly ve sbírkách vzdělaných lidí (a mnohé existovaly jen v jednom exempláři), jednoduše spáleno nebo rozdrceno do papírového odpadu. Čang Po-fün měl rodinnou sbírku více než 10 000 knih. Vůdcové Rudé gardy je použili na oheň, který rozdělali, aby se zahřáli. To, co zůstalo, bylo posláno do papíren

50 *Teorie a praxe při potlačování náboženství Čínskou komunistickou stranou* od Paj Č'a. Čínský text: <http://www.dajiyuan.com/gb/3/4/15/n300731.htm>.

a rozdrveno na papírový odpad. Odborník na kaligrafii a adjustování obrazů Chung Čchiou-šeng byl znám jako „záračný doktor dávné kaligrafie a obrazů“. Adjustoval velmi mnoho mistrovských děl světového formátu, například scénérii nakreslenou Chuej-cungem⁵¹, císařem dynastie Sung, Su Tung-pchoův⁵² obraz bambusu nebo obrazy Wen Čeng-minga⁵³ a Tchang Po-chua⁵⁴. Během několika desítek let vytvořily stovky dávných kaligrafií a obrazů, které zachránil, prvotřídní národní sbírku. Kaligrafie a obrazy, které s velkými těžkostmi sesbíral, byly označeny jako „čtyři staré věci“ a vrženy do ohně. Když na tuto událost pan Chung později vzpomínal, v slzách řekl: „Více než 50 kilogramů kaligrafie a obrazů; trvalo velmi dlouhou dobu, než je spálili!“⁵⁵

*„Dokud světské záležitosti přicházejí a odcházejí,
Dávné, moderní, tam a zpět,
Řeky a hory jsou ve své slávě neměnné
A z této cestičky jsou stále vidět. ...“*

Kdyby si dnešní lidé v Číně stále pamatovali vlastní historii, asi by se cítili jinak při recitaci básně Meng Chao-žana⁵⁶. Znamé horské a říční historické památky byly zničeny a ztratily se v kampani „zahazování čtyř starých věcí“. Byl zničen nejen Pávilon orchidejí, ve kterém Wang Si-č' ⁵⁷ napsal slavnou *Předmluvu ke sbírce básní složených u Pávilonu orchidejí*⁵⁸, ale byl zničen i básníkův hrob. Zbourána byla Wu Čcheng-enova⁵⁹ rezidence v provincii Ťiang-su, Wu Ťing-c'ovo⁶⁰ bývalé sídlo v provincii An-chuej

51 Císař Chuej-cung z dynastie Sung, zvaný též Čao Ťi (1100–1126).

52 Su Tung-pcho (1036–1101), známý čínský básník z dynastie Sung.

53 Wen Čeng-ming (1470–1559), čínský malíř.

54 Tchang Po-chu (1470–1523), čínský učenec, malíř a básník dynastie Ming.

55 Převzato z: *Kolik kulturních relikvií bylo spáleno* od Ting Šua.

56 Meng Chao-žan (689–740), básník dynastie Tchang.

57 Wang Si-č' (321–379), nejznámější kaligraf v historii z dynastie Tchang.

58 Původní *Úvod k Lan Tching*, který údajně napsal Wang Si-č' na vrcholu své kaligrafické kariéry (když mu v roce 353 n. l. bylo 51 let), se všeobecně uznává za nejdůležitější dílo v dějinách čínské kaligrafie.

59 Wu Čcheng-en (1506?–1582?), čínský romanopisec a básník dynastie Ming.

60 Wu Ťing-c' (1698–1779), spisovatel dynastie Čching.

bylo zdemolováno, kamenná tabule, která nesla článek, ručně napsaný Su Tung-pchoem, s názvem *Pavilon starého opilého muže*⁶¹, byla „mladými revolucionáři“⁶² rozbita a znaky z ní byly seškrabány.

Základ čínské kultury byl děděn a shromažďován po několik tisíc let. Jakmile byl zničen, nedá se obnovit. ČKS ho agresivně ničila ve jménu „revoluce“. Když Číňané vzdychali nad Starým letním palácem, známým jako „palác paláců“, který vypálily spojené síly Velké Británie a Francie, nad monumentální prací *Encyklopedie Jung-le*⁶³, která byla zničena nájezdníky, mohli snad tušit, že destrukce způsobená stranou bude širší, déletrvajíc a úplnější než ničení způsobená jakýmikoli uzurpátory zvenčí?

NIČENÍ DUCHOVNÍ VÍRY

ČKS kromě destrukce fyzických forem náboženství a kultury také maximálně využila svou kapacitu, aby zničila duchovní identitu lidí formovanou vírou a kulturou.

Toto se týkalo například zacházení ČKS s etnickými vírami. ČKS považovala tradice muslimské skupiny Chuej za jednu ze „čtyř starých věcí“ – myšlenek, kultury, obyčejů a zvyklostí; proto přinutila etnickou skupinu Chuej jíst vepřové. Muslimští rolníci a mešity byli přinuceni chovat prasata a každá domácnost musela provincii každý rok dvě dodat. V mimořádně krutém incidentu přinutily Rudé gardy druhého nejvyššího tibetského žijícího Buddhu, pančenlamu, aby jedl lidské výkaly, přičemž tři mnichy z buddhistického chrámu Blaženosti v Cha-(r)-pinu, provincie Chej-lung-tiang, který je největším buddhistickým chrámem postaveným v moderní době (1921), přinutily držet plakát s nápisem „Do pekla se sůt-rami – jsou plné sraček“.

V roce 1971, po údajném neúspěšném pokusu o převrat namířeném proti Maovi, Lin Piao, zástupce předsedy Ústředního výboru ČKS, utekl z Číny. Zemřel při letecké havárii v mongolském Undurchanu a později byly v jeho pekingském sídle v Mao-ťia-wanu nalezeny některé konfucian-

61 Próza, kterou napsal Ou-jang Siou (1000–1072), jeden z „osmi velkých mistrů prózy dynastie Tchang a Sung“. Ou-jang Siou sám sebe nazýval „starý pijan“.

62 Jiný název pro Rudé gardy.

63 *Encyklopedie Jung-le* neboli *Jung-le Ta-tien* byla sestavena učenici dynastie Ming v roce 1403. Jde o největší a nejstarší encyklopedii na světě.

ské citáty. ČKS potom začala zuřivý boj „kritizování Lin Piaa a Konfucia“. Autor s pseudonymem Liang Siao⁶⁴ publikoval článek v *Rudém praporu*, čelním časopisu ČKS, nazvaný *Kdo je Konfucius?*, který popisoval Konfucia jako „blázna, který chtěl převrátit historii naruby“ a jako podvodného a vychytralého demagoga. Následovala celá série obrázků a písniček, které Konfucia očerňovaly.

Tímto způsobem byla zničena důstojnost i posvátnost náboženství a kultury.

NEKONEČNÁ DESTRUKCE

V dávné Číně si centrální vláda držela svoji moc pouze po úroveň kra-
jů – pod jejich úrovní si udržovaly autonomní vládu patriarchální rody. Takže vlny destrukce v čínské historii, jako pálení Konfuciových knih císařem Čchin Š' Chuangem⁶⁵ v dynastii Čchin (221–207 př. n. l.) nebo čtyři „kampaně na odstranění buddhismu“ mezi pátým a desátým stoletím, šly jen jedním směrem, tj. shora dolů, a neodstranily náboženství úplně. Konfuciova a buddhistická klasická díla a myšlenky přežívaly nadále v převážné většině společnosti. Oproti tomu bylo řízení společnosti ČKS o mnoho úplnější. Mladí studenti v pubertě, podněcováni ČKS, ničili v rámci národního hnutí „čtyři staré věci“ od kořene a se spontánním nadšením. Větve ČKS na vesnicích řídily společnost tak těsně, že hnutí ČKS na odstranění „čtyř starých věcí“ se nakonec dotklo každého občana země.

Někteří císaři čínské historie trestali lidi fyzickými tresty. ČKS zašla o mnoho dál tím, že demonizovala a svými útoky ničila to, co lidé považovali za nejkrásnější a nejposvátnější. Destrukce ducha může být často

64 „Liang Siao“ představuje skupinu tendenčních spisovatelů, mezi než patřil např. Čou I-liang. Když se zapojil do spisovatelské skupiny, vysloužil si anonymní dopis od starého přítele, který mluvil o „největší nestydatosti“.

65 Císař Čchin Š' Chuang (259–210 př. n. l.), zvaný též Jing Čeng, byl prvním císařem v historii sjednocené Číny. Standardizoval zákony, písemný jazyk, měnu, váhy a míry a přikázal postavit Velkou čínskou zeď. Všechna tato opatření měla ohromný a hluboký vliv na čínskou historii a kulturu. Přikázal spálit knihy různých škol, včetně knih konfucianismu a taoismu, a jednou dokonce nařídil zaživa pohřbít 460 konfuciánských učenců. Nechal si pro sebe vystavět obrovské mauzoleum a armáda terakotových bojovníků v jeho hrobce je známá jako osmý div světa.

o mnoho škodlivější a její následky mohou trvat ještě déle než samotná fyzická likvidace.

REFORMOVÁNÍ INTELEKTUÁLŮ

Čínské písmo ztělesňuje podstatu 5 000 let staré civilizace. Vnější formy jeho znaků, jejich výslovnost, idiomy a narážky, které obsahují, mají hluboké kulturní významy. ČKS nejenže je zjednodušila, ale pokusila se je i nahradit latinkou psaným pchin-jinem, který by odstranil celou kulturní tradici čínských znaků a nezměrně bohatého jazyka. Plán nahrazení ztroskotál, čímž čínský jazyk ušetřil dalšího poškozování. Čínští intelektuálové jako dědicové tradiční kultury však takové štěstí neměli a zničení neunikli.

Před rokem 1949 byly v Číně dva miliony intelektuálů. Přestože někteří studovali v západních zemích, i tak v sobě nesli některé Konfuciovy myšlenky. ČKS nikdy nepolevila ve tvrdé a sevržené kontrole intelektuálů, protože ti vzešli z tradičních aristokratických, učených kruhů a jejich myšlení hrálo důležitou roli při utváření názorů běžných lidí.

V září 1951 ČKS začala široké „hnutí reformy myšlenek“, které bylo zahájeno mezi intelektuály Pekingské univerzity. Po všech intelektuálech se požadovalo, aby zakládali hnutí, ve kterých by se přiznali ke svým historickým „chybám“ a očistili se od kontrarevolučních elementů.

Mao Ce-tung nikdy neměl rád intelektuály. Jednou řekl: „Oni (intelektuálové) by si měli být vědomi toho, že ve skutečnosti je mnoho takzvaných intelektuálů relativně řečeno dost nevzdělaných a dělníci a rolníci někdy vědí více než oni.“⁶⁶ „V porovnání s dělníky a sedláky jsou nereformovaní intelektuálové nečistí a podle poslední analýzy jsou nejčistějšími lidmi právě dělníci a rolníci, přestože jejich ruce byly špinavé a jejich nohy umazané od kravského hnoje...“⁶⁷

Pronásledování intelektuálů začalo různými formami obvinění, od kritiky Wu Sūna⁶⁸ v roce 1951 za „financování škol vyžebřanými penězi“,

66 Z Maova „Napravme styl práce strany“ (1942).

67 Z Maových „Proslovů na Jenanském fóru o literatuře a umění“ (1942).

68 Wu Sün (1838–1896), původně Wu Čchi, se narodil ve městě Tchang-i v kraji Šan-tung. Otce ztratil v mladém věku a jeho rodina žila v chudobě. Musel žebrať o jídlo, aby nakrmil svoji matku, a stal se známým jako žebřák z úcty k rodičům. Když jeho

až po osobní útok Mao Ce-tunga v roce 1955 na spisovatele Chu Fenga jako na kontrarevolucionáře. Na začátku nebyli intelektuálové označeni za reakční třídu, ale v roce 1957, poté, co se několik náboženských skupin poddalo „sjednocené frontě“, ČKS mohla zaměřit svoji pozornost na intelektuály. Tak byla spuštěna „antipravičácká“ kampaň.

V únoru 1957, pod heslem „Nechejme sto květů kvést a sto názorových škol zápasit“, ČKS vyzvala intelektuály, aby vyjádřili svoje návrhy a kritizovali stranu. Vláda slíbila, že za to nebudou potrestáni. Intelektuálové nesouhlasili s útlakem „kontrarevolucionářů“ (v letech 1950–1953), čistkami na jejich odstranění (1955–1957)⁶⁹ a totalitní formou vlády, která zahrnovala velké změny v oblastech, kterým ČKS nerozuměla, jako věda, filozofie, kultura a umění. Tentokrát si však mysleli, že ČKS se náhle otevřela a stala se více tolerantní. Neváhali a vyslovili své skutečné názory a jejich kritika byla čím dál intenzivnější.

Dokonce i dnes si mnoho lidí stále myslí, že Mao Ce-tung začal napadat intelektuály proto, že přestal mít trpělivost s jejich přílišnou kritikou. Pravda je však úplně jiná.

15. května 1957 napsal Mao Ce-tung článek nazvaný *Situace se mění* a nechal jej kolovat mezi staršími funkcionáři ČKS. Článek uváděl: „Nedávno se mnoho pravičáků chovalo divoce. Jsou to antikomunisté, kteří chtějí rozbouřit tajfun sedmého stupně a svrhnout komunistickou stranu.“ Potom se zničehonic probudili ti funkcionáři, kteří byli vůči kampani „Nechejme sto květů kvést a sto názorových škol zápasit“ doposavad lhostejní. Čang Po-tün, zástupce vedoucího Demokratické ligy a vedoucí Ústředního organizačního oddělení ČKS se brzy stal jednou z obětí této kampaně. Čangova dcera o tom vypráví ve svých pamětech *Minulost nezmizí jako dým*:

Li Wej-chan, vedoucí Oddělení jednotné fronty ČKS, zavolal osobně Čang Po-tüna a pozval ho na setkání, kde diskutovali o tom, jak napravit ČKS. Čang seděl na pohovce v první řadě a protože nevěděl, že je to léčka, vyjádřil svou kritiku vůči ČKS. Čangova dcera k tomu říká: „Li Wej-chan

matka zemřela, žebrání se stalo jeho jediným prostředkem k živobytí. Za peníze, které získal žebráním, zřídil bezplatné školy.

69 Toto se vztahuje na hnutí na potlačení kontrarevolucionářů během let 1950–1953 a následné čistky během let 1955–1957.

vypadal uvolněně. Čang si myslel, že Li souhlasí s tím, co řekl. Nevěděl, že Li se ve skutečnosti raduje, že jeho kořist padla do pasti.“ Po tomto setkání byl Čang označen za pravičáka číslo jedna.

Můžeme citovat názvy některých vystoupení a projevů intelektuálů v roce 1957. Všechny předkládaly kritiku a návrhy na zlepšení společenského řádu: Čang Po-tünův „Institut politického plánování“, 21. května; Lung Jünovy „Absurdní protisovětské názory“, 22. května; Luo Lung-tiho „Nápravný výbor“, 22. května; Lin Si-lingův projev o „Kritice feudalistického socialismu ČKS“ na Pekingské univerzitě, 30. května; Wu Cu-kuangovo „Strana by měla přestat vést umění“ z 31. května a Čchu An-pchingův „Strana dominuje světu“ z 1. června. Zúčastnění byli vyzváni, aby přednesli tyto návrhy a projevy, přičemž Mao Ce-tung si už broudil svůj řeznický nůž.

Jak se dalo očekávat, všichni tito intelektuálové byli určeni k likvidaci. Po celé Číně bylo více než 550 000 intelektuálů označeno za pravičáky a pronásledováno.

Čínská tradice říká, že „učence lze zabít, ale nemohou být ponižováni“. ČKS byla schopna uvalit na intelektuály nejhorší ponižení tím, že jim vzala možnost žít se svou prací, a vznášela obvinění i proti jejich rodinám, jestliže toto ponižení nepřijali. Mnoho intelektuálů se vzdalo, někteří z nich svalili vinu na jiné, aby se zachránili. Ti, co se ponižení nepodvolili, byli odstraněni – posloužili jako odstrašující příklad pro ostatní.

Tradiční „třída učenců“ – vyslanců a zástupců společenské morálky, byla vyhlazena.

Mao Ce-tung své úspěchy hrdě komentoval: „Čím se může pyšnit císař Čchin Š'-chuang? On zabil jen 460 konfuciánských učenců, my pohřbili 46 000 intelektuálů. Při potlačování kontrarevoluce – neodstranili jsme snad i některé kontrarevoluční intelektuály? Mluvil jsem s některými prodemokratickými aktivisty, kteří nás obvinili z toho, že se chováme jako císař Čchin Š'-chuang. Řekl jsem jim, že nemají pravdu. Převýšili jsme ho stokrát.“⁷⁰

Mao se skutečně postaral o víc než o pouhé zabíjení intelektuálů. Zničil jejich mysl i srdce.

70 Čchien Po-čcheng, *Orientální kultura*, čtvrté vydání (2000).

STRANA VYTVÁŘÍ DOJEM, ŽE TRADICE JSOU UDRŽOVÁNY, ZBYLA Z NICH VŠAK JEN PRAZDNÁ SKOŘÁPKA

Poté, co ČKS začala s ekonomickou reformou a politikou otevřených dveří, renovovalo se mnoho kostelů, jakož i buddhistických a taoistických chrámů. Pořádaly se také chrámové festivaly v Číně i kulturní festivaly mimo ni. Toto byla poslední snaha ČKS využít a zničit pozůstatky tradiční kultury. Na jedné straně to ČKS dělala, aby uspokojila vrozenou lidskou dobrotu, která stále v lidech existuje. Tato dobrota překáží „stranické kultuře“ a nakonec povede k její destrukci. Na druhé straně ČKS nanáší tradiční kulturu jako kosmetickou fasádu na svou skutečnou tvář a zakrývá tak svou zlou povahu podvodů, násilí a zla.

Základem kultury je její vnitřní morální význam, její povrchové formy mají jen zábavní hodnotu. ČKS obnovila povrchní formy kultury, které poskytují lidem zábavu, aby zakryla svůj cíl – zničit morálku. Bez ohledu na to, kolik výstav umění a kaligrafie ČKS zorganizovala, kolik kulturních festivalů s tanci draka a lva uspořádala, kolik festivalů hojnosti na svém území přivítala, kolik klasické architektury zrenovovala, strana jednoduše obnovuje povrchní formy, ale ne vnitřní význam kultury. ČKS podporuje kulturní výstavy uvnitř Číny i mimo ni v podstatě jen za účelem udržení své politické moci.

Vezměme si například chrámy. Mají být místy, kde se lidé zušlechťují. Ráno zde naslouchají zvonům a při západu slunce zvuku bubnů, a ve světle olejových lamp tu vzdávají Buddhovi svou úctu. Lidé v běžné lidské společnosti se sem mohou přijít zpovídat a přinášet oběť. Při zušlechťování je mimořádně zdůrazňováno čisté srdce, které o nic neusiluje. Zpověď a uctívání bohů vyžadují vážné a slavnostní prostředí. Tato místa však byla kvůli ekonomickému zisku přeměněna na známá turistická místa. Mezi lidmi, kteří navštěvují chrámy, kolik z nich do chrámů vstupuje poté, co se vykoupalo a převléklo, aby se očistilo? Kolik z nich tam skutečně přichází s upřímným a uctivým srdcem vůči Buddhovi, aby rozjímali nad svými chybami?

Obnovení vnějšího vzhledu, ale zničení vnitřního významu tradiční kultury je taktika, kterou ČKS přijala, aby popletla lidi. Ať už jde o buddhismus, jiná náboženství nebo kulturní formy z nich odvozené, ČKS je svévolně degraduje, aby dosáhla svých cílů.

III. KULTURA STRANY

Zatímco ČKS ničila tradiční polobožskou kulturu, potichu vytvářela svou vlastní kulturu pomocí neustálých politických hnutí. Kultura strany přeměnila starší generaci, otrávil tu mladší a měla dopad také na děti. Její vliv je nesmírně hluboký a široký. I když se mnoho lidí pokusilo odhalit zlo ČKS, nemohli postupovat jinak, než soudit dobré a zlé způsobem analyzování a slovníkem vytvořeným ČKS, který nutně nesl otisk stranické kultury.

Kultura strany nejenže zdědila a prohloubila zlo zahraniční marxisticko-leninské kultury, ale také šikovně zkombinovala všechny negativní prvky z tisíců let čínské kultury s násilnou revolucí a filozofií boje ze stranické propagandy. Tyto negativní prvky zahrnovaly vnitřní boje na dvoře panovníka a konspiraci, vytváření klik a vyhledávání sobeckých zájmů, různé druhy politických podvodů, které působily lidem utrpení, a přivlastnění si zdání kultury, přičemž nahradila její obsah. Během bojů ČKS o přežití byl v posledních dekadách obohacen, pěstován a rozvíjen její charakter podvodu, zkaženosti a násilí.

Skutečnou povahou stranické kultury jsou despotismus a diktatura. Kultura slouží straně v politických a třídních bojích. Z následujících čtyř aspektů je snadné pochopit, jakým způsobem ČKS vytváří „humanistické“ prostředí teroru a despotismu.

ASPEKT DOMINANCE A KONTROLY

A. Kultura izolace

Kultura komunismu je izolovaným monopolem bez svobody myšlenek, projevu, shromažďování nebo víry. Mechanismy stranické nadvlády jsou velmi podobné hydraulickému systému – spoléhá se na vysoký tlak a izolované prostředí, aby si udržela kontrolu. Dokonce i malý únik tlaku by mohl způsobit kolaps systému. Strana například odmítla rozhovory se studenty během incidentu 4. června⁷¹ z obavy, že jakmile by se tlak snížil,

⁷¹ Incident 4. června byl výsledkem řady národních protestů v Číně, které probíhaly od 15. dubna 1989 do 4. června 1989. Jejich centrem bylo náměstí Tchien-an-men v Pekingu. Vrcholem protestů bylo zabránění náměstí studenty z univerzit a vysokých škol, kteří žádali demokratické reformy. Lidová osvobozená armáda 4. června zasáhla, aby uvolnila náměstí od demonstrantů, a mnoho protestujících bylo zabito

dělníci, rolníci, intelektuálové a armáda by také požadovali dialog. Následně by se celá Čína pohnula směrem k demokracii a diktatura jedné strany by byla ohrožena. Proto se raději rozhodli spáchat vraždu, než aby vyhověli požadavkům studentů. Současná blokáda internetu je shodnou taktikou. ČKS ji používá, aby lidem zabránila v přístupu k informacím.

B. Kultura teroru

Během uplynulých 55 let používala ČKS teror, aby potlačila myšlení Číňanů. Přinutila je, aby se jí podřídili, ovládla je bičí a řeznickými noži – lidé nikdy nevěděli, kdy na ně dopadnou neočekávané pohromy. Lid žijící ve strachu se stal poslušným. Bojovníci za demokracii, nezávislí myslitelé, skeptici uvnitř systému [ČKS] a členové rozličných duchovních skupin se stali cíli komunistického teroru a byli popravováni pro výstrahu veřejnosti. Strana potlačila všechnu opozici hned v zárodku.

C. Kultura centralizovaného řízení

Existují různé vládní organizace a administrativní systémy pro registraci domácností, výbory sousedského dozoru a různé úrovně výborů strany. Na úrovni podniků jsou ustaveny místní stranické organizace. Svou stranickou organizaci má i každá vesnice, přičemž členové strany a svazáci mají své pravidelné aktivity. Zde je několik ukázek sloganů, které strana uvedla do oběhu: „Střežte svoje dveře a dávejte pozor na své lidi“, „Nedovolte lidem apelovat“, „Systém vám uložil povinnosti a dohlédne na jejich splnění – každý za ně ponese svou odpovědnost. Udržujte pevně vládu. Dbejte na disciplínu a nařízení a zabezpečte 24hodinový nepřetržitý, preventivní dozor“, „Úřad 610⁷² bude vytvářet dozorní výbory a v náhodných intervalech kontrolovat a monitorovat aktivity každého regionu a všech pracovišť“. Existuje také Výbor plánovaného rodičovství, který násilně kontroluje a „řídí“ porodnost.

D. Kultura kolektivní odpovědnosti

ČKS zcela popírá principy právního státu, které jsou uplatňovány v moderní společnosti, a propaguje politiku rozšiřování odpovědnosti za

nebo zraněno střelbou z automatických zbraní.

72 Úřad speciálně zřízený na pronásledování Falun Gongu s absolutní mocí nad každou úrovní administrace uvnitř strany a nad všemi politickými a soudními systémy.

činy jednotlivců na jejich rodinné příslušníky a blízké okolí. Strana použila absolutní moc, aby potrestala příbuzné těch, kteří byli označeni za „statkáře“, „boháče“, „reakcionáře“, „zlé elementy“ a „pravičáky“, a používá teorii „třídního původu“.

Aby brzdila apely praktikujících Falun Gongu, strana vyhláší, že „vyšetří a určí zodpovědnost vedoucích představitelů, kteří udělali chybu ve svých povinnostech, neprovedli adekvátní opatření a způsobili, že praktikující Falun Gongu chodí do Pekingu a podněcují problémy. Budou veřejně pokáráni a vyžaduje-li to situace, disciplinárně potrestáni“. „Jestliže jeden člověk praktikuje Falun Gong, každý člen rodiny bude propuštěn ze zaměstnání.“ „Jestliže jeden zaměstnanec praktikuje Falun Gong, pozastaví se prémie všem zaměstnancům v celé firmě.“

ČKS také spustila diskriminační politiku, která označila děti jako „ty, které mohou být vychovány a transformovány“ a „děti z pěti černých tříd“ (velkostatkáři, bohatí rolníci, reakcionáři, zlé elementy a pravičáci). ČKS vyžaduje podrobení se straně a „kladění poctivosti nad věrnost rodině“. Aby zabezpečili realizaci této politiky, byly zřízeny systémy jako personální a organizační registrační systém a dočasný přesídlovací systém. Lidé byli podporováni v tom, aby obviňovali jiné, a odměňováni za podporu strany.

ASPEKTY PROPAGANDY

A. *Kultura jednoho hlasu*

Během kulturní revoluce byla Čína zaplněna slogany jako „Nejvyšší pokyny“, „Jedna (Maova) věta má váhu desítky tisíc vět, každá je úplnou pravdou“ apod. Všechna média byla vyburcována, aby pěla chválu a kolektivně mluvila ve prospěch strany. Když bylo potřeba, byli vyzváni vedoucí funkcionáři, zástupci armády, dělníků, svazáků a ženských organizací, aby straně vyjádřili svou podporu. Touto zkouškou musel projít každý.

B. *Kultura šíření násilí*

Šíření násilí je další charakteristikou kultury strany. Mao Ce-tung jednou řekl: „Žije tu 800 milionů lidí, jak by to mohlo fungovat bez boje?“ Při pronásledování Falun Gongu povzbuzoval Ťiang Ce-min policii vyhlášením, že „nikdo nebude potrestán, jestliže ubije k smrti praktikujícího

Falun Gongu“. ČKS slíbila „bojovat až za svoje hranice“ a prohlásila, že „atomová bomba je jen tygr z papíru... i kdyby zahynula polovina našeho obyvatelstva, zbývající polovina z ruin znovu vystaví naši rodnou zemi“.

C. *Kultura podněcování nenávisti*

ČKS vyžadovala, aby lidé „nezapomněli na utrpení (chudých) tříd a slzami a krví si připomínali (třídní) nepřátelství...“ Krutost vůči třídním nepřítelům byla ČKS chválena jako ctnost. Takováto nenávist byla jasně ukázána v jedné populární moderní opeře: „Zakousni se do svého hněvu, přežvýkej ho a spolkní. Hněv potom vstoupí do tvého srdce a vykvete.“⁷³

D. *Kultura podvodů a lži*

Od vyhlášení, že „Výnos z jednoho mu⁷⁴ je více než deset tisíc ťin⁷⁵“ během Velkého skoku vpřed (1958), „Na náměstí Tchien-an-men nebyl nikdo zabit“ během masakru 4. června 1989, „Virus SARS máme pod kontrolou“ v roce 2003, až k současným vyhlášením, že „V současnosti jsou na tom lidská práva v Číně nejlépe“ – každé jedno z těchto tvrzení je lež.

E. *Kultura vymývání mozků*

ČKS vytvořila mnoho sloganů na vymývání mozků lidem: „Bez komunistické strany by nebyla nová Čína“; „Jádro síly, která nás žene vpřed, je ČKS, marxismus-leninismus je teoretický základ, který vede naše myšlení“⁷⁶, „Udržujme shodu s Ústředním výborem strany“ a „Vykonávejte nařízení strany, ať už jim rozumíte nebo ne. Jestliže jim nerozumíte, přesto je vykonejte, vaše pochopení se během jejich vykonávání prohloubí“.

F. *Kultura pochlebování*

ČKS podporuje slogany, které jí kladou na nejvyšší příčku: „Nebe a země jsou velké, ale laskavost strany je největší“, „Za všechny naše úspěchy vděčí-

73 Z písne moderní pekingské opery *Legenda červeného lampionu*, jedné z osmi velkých „vzorových her“, které byly oficiálně vytvořeny a dosáhly velké popularity během kulturní revoluce (1966–76).

74 Mu je jednotkou plochy používanou v Číně. Jeden mu je 667,7 m².

75 Ťin je jednotkou váhy používanou v Číně. Jeden ťin váží asi 1,1 libry (0,55 kg).

76 Úvodní řeč na prvním zasedání národního shromáždění Čínské lidové republiky (15. září 1954).

me straně“, „Strana je naše matka“, „Braňme svým životem Ústřední výbor strany“, „Strana je velká, slavná a správná“, „Strana je neporazitelná“ atd.

G. Kultura pompéznosti

Strana vytváří modely příkladného chování, zahájila kampaně „pokroku socialistické ideologie a chování“ a „ideologické výchovy“. Výsledky takové „výchovy“ byly samozřejmě nulové a lidé po kampani pokračovali v děláni toho, co dělali před ní. Všechny veřejné politické přednášky, zasedání a výměny zkušeností měly být „ukázkou toho nejlepšího“, morální standardy společnosti však nadále velmi rychle upadaly.

ASPEKT MEZILIDSKÝCH VZTAHŮ

A. Kultura závisti

Strana šířila „absolutní rovnostářství“, takže se „každý, kdo vyčnívá, stane cílem útoku“. Lidé se lehce stanou závistivými vůči těm, kteří mají větší schopnosti, i těm, kteří jsou bohatší – takové závisti se také říká „syndrom rudých očí“⁷⁷.

B. Kultura vzájemného boje

ČKS propagovala „boje tváří v tvář a udávání za zády“, vyzývala lidi, aby s ostatními bojovali a za jejich zády na ně podávali oznámení. Udávání kolegů, vytváření písemných materiálů, použitelných pro další falešná obvinění, výroba podvržených důkazů a zveličování chyb, které udělali druzí – takové zvrácené formy chování byly měřítkem spřízněnosti se stranou a způsobem, jak udělat kariéru.

NENÁPADNÉ VLIVY NA DUŠI ČLOVĚKA A JEHO CHOVÁNÍ

A. Kultura, která lidské bytosti mění ve stroje

Strana chce, aby se lidé stali „nikdy nerezavějícími šrouby v revolučním stroji“, aby byli „pokorným nástrojem strany“ nebo aby „pochodovali

⁷⁷ „Syndrom rudých očí“, ekvivalent „bledé závisti“ v západní kultuře, je zde použit k popisu člověka, který když vidí, že se jiným daří lépe než jemu, se cítí špatně a je přesvědčen, že by se měl mít lépe on.

do boje tam, kam ukáže strana“. „Vojáci vůdce Maa poslouchají stranu na slovo; jdou tam, kde jsou potřeba, a usadí se tam, kde jsou problémy.“

B. Kultura, která si plete dobré se špatným

Během kulturní revoluce by ČKS měla „raději socialistický plevel než kapitalistické ovoce“; při masakru 4. června 1989 dala armádě příkaz střílet a zabíjet studenty, aby mohlo nastat „dalších 20 let stability“. „Dělejte jiným to, co nechcete, aby se stalo vám“ – toto je přístup ČKS.

C. Kultura vymývání mozků a bezvýhradné poslušnosti

„Nižší úrovně poslouchají příkazy vyšších úrovní, strana jako celek následuje Ústřední výbor.“ „Nemilosrdně bojujme, abychom odstranili všechny sobecké myšlenky, které se objeví v mysli.“ „Spusťte revoluci v hloubi své duše.“ „Následujte co nejlépe Ústřední výbor strany.“ „Sjednotte mysl, kroky, pokyny a příkazy.“

D. Kultura přeměny lidí na poslušné otroky

„Bez komunistické strany by se Čína zmítala ve zmatku.“ „Čína je tak velká. Kdo jiný by ji mohl vést než ČKS?“ „Pád Číny by způsobil celosvětovou katastrofu, pracujme na tom, aby se ČKS udržela u moci.“ Ze strachu a kvůli ochraně sebe sama se skupiny neustále potlačované ČKS často jeví ještě levicovější než ČKS.

Podobných příkladů existuje mnohem více. Každý čtenář si pravděpodobně vybaví rozličné prvky stranické kultury ze své vlastní zkušenosti.

Lidé, kteří zažili kulturní revoluci, si možná stále živě pamatují moderní opery, písně s Maovými texty či „tanec loajality“. Mnozí si také vzpomenu na dialogy v *Bělovlasé dívce* či ve filmech *Válečné tunely*⁷⁸ a *Válka min*⁷⁹. Těmito dokumentárními filmy a literárními díly ČKS vymývala lidem mozky, naplnila jejich mysli odkazy typu, jak „zářivá a výborná“ je strana, jak „těžce bojovala vůči nepřátelům“, jak jí vojáci prokazovali „nej-

78 *Válečné tunely* (*Ti-tao Čan, čb, 1965*) – film se odehrává ve 40. letech a zobrazuje údajný boj obyvatel centrální Číny proti japonským vojákům pomocí rozličných podzemních tunelů.

79 *Válka min* (*Ti-lej Čan, čb, 1962*) – tento film ukazuje, jak partyzáni v provincii Che-pej ve 40. letech údajně bojovali proti oddílům japonské invaze s podomácku vyrobenými minami.

vyšší věrnost“ a obětovali se za ni a jak hloupí a zlí jsou její nepřátelé. Den po dni násilně vštěpovala propagandistická mašinerie ČKS každému jednotlivci názory, které vyhovovaly jejím potřebám. Kdyby se někdo dnes zpětně podíval na „epický melodram“ *Východ je rudý*, uviděl by, že forma i obsah tohoto díla se cele věnují „zabíjení, zabíjení a zase zabíjení“.

Současně ČKS vytvořila svůj vlastní systém projevu a řeči. Jde o hantlivý jazyk, používaný při „kritizování mas“, pochlebovačná slova, která mají opěvovat stranu, a banální oficiální fráze podobné „osmidílné eseji“⁸⁰. Strana lidi přinutila, aby se vyjadřovali bez ohledu na rozum – v rámci vzorců uvažování, které podporují koncept „třídního boje“ a „chvály strany“. Klidné a racionální uvažování bylo nahrazeno pánovitým, svrchovaným vyjadřováním. ČKS také zneužila slovník náboženství a zdeformovala obsah jeho výrazů.

Vzdálíme-li se pravdě byť o jediný krok, vznikne podvod. Kultura ČKS zneužívá do jisté míry tradiční morálku. Tradiční kultura si váží „víry“. Strana si jí váží také. Ovšem v jejím podání to znamená „věrnost a upřímnost vůči straně“. Tradiční kultura zdůrazňuje „úctu k rodičům“. ČKS může uvěznit lidi, kteří se nestarají o své rodiče, ale skutečným důvodem je, že tito staří lidé by se jinak stali pro vládu „břemenem“. Když se to straně hodí, žádá od dětí, aby se od svých rodičů jasně distancovali. Tradiční kultura také zdůrazňuje „věrnost“, s tím, že na první místo staví lidi, na druhé národ a na poslední panovníka státu. „Věrnost“, kterou vyžaduje ČKS, je „slepá oddanost“ – lidé mají v ČKS bezpodmínečně věřit a bez ptaní ji následovat.

Slova, která ČKS často používá, jsou velmi klamná. Nazvala občanskou válku mezi Kuomintangem a komunisty „válkou za osvobození“, jako by lidé byli osvobozeni od útlaku. Období po roce 1949 nazývá obdobím „po založení národa“, přičemž ve skutečnosti Čína existovala dlouho předtím, než ČKS ustavila nový politický režim. Tříletý hladomor⁸¹ byl přejmenován na „tři roky přírodních pohrom“, přičemž ve skutečnosti vůbec nešlo o přírodní pohromu, ale o neštěstí, které způsobil člověk. Když tato slova

80 Literární kompozice předepsaná pro císařské civilní zkoušky, známá strnulostí své formy a chudobou myšlenek.

81 Velký hladomor (1959–1961) v Číně je největším hladomorem lidské historie. Odhadovaný počet nepřírozených úmrtí v důsledku podvýživy se pohybuje mezi 18 až 43 miliony.

lidé slyší v každodenním životě, podvědomě je přijmou – a s nimi i ideologii v nich obsaženou, přesně, jak si ČKS přeje.

V tradiční kultuře se hudba považuje za způsob, jakým lze umírnit lidské vášně. V *Knize písní (Jüe-sü)*, 24. svazku *Zápisů historika (Š'-ti)*⁸², říká Š'-ma Čchien (145–85 př. n. l.), že povaha člověka je klidná, ale vnímání vnějších věcí ovlivňuje jeho emoce a podněcuje v něm pocit lásky nebo nenávisti podle jeho moudrosti a charakteru. Jestliže tyto city nejsou omezeny, člověk bude sváděn nekonečnými vnějšími pokušeními a bude páchat mnohé zlé činy. Proto, jak říká Š'-ma Čchien, používali císaři v minulosti rituály a hudbu, aby lidi umírnili. Písně by měly být „veselé, ale ne oplzlé, smutné, ale ne příliš deprimující“. Měly by vyjadřovat pocity a touhy, ale současně i kontrolu nad těmito city. Konfucius v *Hovorech* řekl: „Tři sta veršů *Ód* (jedno ze čtyř klasických děl, která Konfucius sesbíral a upravil) lze shrnout do jediné věty: Nemyslete na nic zlého.“

I tak vznešená věc jako hudba byla ČKS použita jako metoda na vymývání mozků lidí. Písně jako *Socialismus je dobrý, Nebyla by nová Čína bez komunistické strany* a další se zpívaly od školky až po univerzitu. Jak lidé tyto písně zpívali, postupně podvědomě přijali významy jejich textů. Navíc ČKS vykradla melodie nejpopulárnějších lidových písní a nahradila jejich texty slovy, která chválí stranu. Toto posloužilo účelu zničení tradiční kultury a podpořilo stranu.

Jeden z klasických dokumentů ČKS, Maův „Projev na Jenanském fóru o literatuře a umění“⁸³, označil kulturu a armádu za „dvě válečné fronty“. Proklamoval, že nestačí mít jen ozbrojenou armádu; jsou nutné také „zbraně literárních dovedností“. „Literární umění by mělo sloužit jako politika“ a „literární díla dělnické třídy jsou jako šrouby a soukolí ve stroji revoluce“. Z tohoto systému uvažování vyšel ateismus a „třídní boj“ jako jádro stranické kultury. Ta se vydala přesně opačným směrem než kultura tradiční.

„Stranická kultura“ plnila významnou službu, když ČKS získávala moc a nadvládu nad společností. Spolu s armádou, vězeňským systémem a policií tvoří kultura strany stejnou násilnickou mašinérii, přestože nastoluje odlišný způsob brutality – „brutalitu kulturní“. Tato kulturní brutalita ničí

82 Viz pozn. 7.

83 Mao Ce-tung (1942).

5 000 let starou tradiční kulturu, podkopává morálku společnosti, umenšuje vůli lidí a poškozují soudržnost čínského národa.

Dnes má mnoho Číňanů velmi málo vědomostí o tom, co je podstatou tradiční kultury. Někteří si dokonce myslí, že se 50 let „stranické kultury“ vyrovná 5 000 letům původní domácí kultury. Taková je smutná skutečnost, která se týká každého Číňana. Mnoho z nich si neuvědomuje, že když se staví proti takzvané tradiční čínské kultuře, ve skutečnosti jsou proti „kultuře strany“ ČKS, a ne proti skutečné, tradiční čínské kultuře.

Mnoho lidí doufá, že současný čínský systém bude nahrazen západním demokratickým systémem. Ve skutečnosti západní demokracie byla také vytvořena na kulturních základech, zejména na křesťanství, které se drží zásady, že „všichni jsou si v očích Boha rovni“, a proto respektuje lidskou povahu a možnost volby. Jak by despotická a nelidská „kultura strany“ mohla být použita za základ demokratického systému v západním stylu?

ZÁVĚR

Tradiční čínská kultura se začala odchylovat od tradice v době dynastie Sung (960–1279) a od té doby zažívala neustálé útoky. Po Hnutí 4. května v roce 1919 se horliví intelektuálové (hledající rychlý úspěch a okamžitý prospěch) pokoušeli najít pro Čínu cestu tím, že se od tradiční kultury odklonili směrem k západní civilizaci. Konflikty a změny v oblasti národní kultury zůstaly předmětem akademických sporů, ale bez účasti vládnoucích sil. Když však vznikla ČKS, vyhlásila, že tyto konflikty jsou pro stranu otázkou života a smrti. A tak začala vyvíjet přímý útok na tradiční kulturu, který sestával z jejího ničení i z nepřímého zneužívání ve formě „přijetí škváru, ale odmítnutí podstaty“.

Destrukce národní kultury byla také procesem vytváření nové „stranické kultury“. ČKS rozvracela lidské svědomí a morální úsudek, čímž lidi vedla k tomu, aby se k tradici otáčeli zády. Jestliže národní kultura zcela zanikne, podstata národa zmizí spolu s ní a národu zbude jen jeho prázdné jméno. Toto není přehnané varování.

Destrukce tradiční kultury současně přinesla společnosti nečekanou hmotnou škodu.

Tradiční kultura si váží jednoty nebe a lidí a harmonického soužití lidí s přírodou. ČKS vyhlásila bezmeznou radost z „boje s nebem a zemí“. To přímo vedlo k vážnému poškození životního prostředí, které následně ničí Čínu. Vezměme si jako příklad vodní zdroje. Číňané opustili tradiční princip, že „šlechtici mají rádi bohatství, ale opatřují si jej počestným způsobem“, a tak zpustošili prostředí a zničili říční systém. V současnosti 75 % z 50 000 km čínských řek není vhodných pro život ryb; už před 10 lety bylo 33 % podzemní vody znečištěno a situace se dále zhoršuje. Zvláštní „úkaz“ se přihodil na řece Chuaj-che: malé dítě hrající si v řece plně oleje vykřesalo jiskru, která po dopadu na hladinu vody zapálila plamen vysoký pět metrů. Jak plamen plápolal, spálil na troud více než deset vrb, stojících na břehu⁸⁴. Každý chápe, že není možné, aby lidé, kteří pijí takovouto vodu, ne onemocněli rakovinou nebo jinou nemocí. Další problémy s životním prostředím, jako je rozšiřování pouští, zasolování v severozápadní Číně a průmyslové znečištění v rozvinutých oblastech mají jedno společné – společnost, která ztratila úctu k přírodě.

Tradiční kultura si váží života. ČKS vyhláší, že „vzpouza je oprávněná“ a „boj proti lidským bytostem je radostný“. Ve jménu revoluce může strana zavraždit nebo nechat vyhladovět desítky milionů lidí. Lidé si proto přestali vážit života, což přímo souvisí s množstvím podvodných a jedovatých výrobků na trhu. Například ve městě Fu-jang v provincii An-chuej se u mnoha zdravých dětí objevilo zkrácení končetin, oslabení tělesné konstituce a zvětšení hlavy. Osm dětí kvůli této zvláštní nemoci umřelo. Vyšetřování zjistilo, že tato nemoc byla způsobena jedovatým mlékem v prášku, které vyrobil nenasytný a nesevědomitý výrobce. Někteří lidé krmí kraby, hady a želvy hormony a antibiotiky, mísí stolní víno s průmyslovým alkoholem, zpracovávají rýži použitím průmyslových olejů a bělí chleba průmyslovými bělidly. Například výrobce v provincii Che-nan osm let používal recyklovaný olej, olej ze surové nafty i jiné karcinogenní látky na výrobu desítek tun jedovatého „jedlého oleje“. Výroba jedovatých potravin není místním nebo ojedinělým jevem – je v celé Číně dost běžná. Všechny tyto věci jsou důsledkem sobecké snahy o materiální zisk, která přichází poté, co byla zničena kultura a následně poklesla lidská morálka.

84 Čchen Guej-li, *Varování řeky Chuaj-che* (1995).

Na rozdíl od absolutního monopolu a výlučnosti kultury strany má tradiční kultura obrovskou schopnost integrace. Během vrcholného období dynastie Tchang existovala vedle sebe buddhistická učení, křesťanství a jiná západní náboženství v souladu s taoistickými a konfucíanskými idejemi. Čínská tradiční kultura si tak udržela otevřený postoj vůči moderní západní civilizaci. Čtyři asijské „tygři“ (Singapur, Tchaj-wan, Jižní Korea a Hongkong) si vytvořili kulturní identitu „novokonfucianismu“. Jejich prudký ekonomický vzestup dokázal, že tradiční kultura netvoří překážku vědě ani sociálnímu rozvoji.

Autentická tradiční kultura měří kvalitu lidského života na základě štěstí v nitru, a ne vnějšího materiálního pohodlí: „Raději než být chválen do očí si přeji nebýt haněn za zády. Raději než mít tělo v pohodlí si přeji klid a mír v mysli.“⁸⁵ Tchao Jüan-ming⁸⁶ (365–427) žil v chudobě, ale udržoval si veselého ducha a užíval si „sbírání aster u východních hradeb, vzhlížeje ke vzdálené Jižní hoře“.

Kultura nenabízí odpovědi na otázky, jak rozšířit průmyslovou výrobu nebo jaký sociální systém přijmout. Hraje však důležitou úlohu při poskytování morálních vodítek a omezení. Skutečná obnova tradiční kultury bude znamenat obnovení pokory ve vztahu k nebesům, zemi a přírodě, úcty k životu a bázně před Bohem. Umožní lidstvu žít v harmonii s nebem a zemí a užívat si dlouhý život.

85 Autorem citátu je Chan Jü (768–824), jeden z „osmi velkých mistrů prózy dynastií Tchang a Sung“.

86 Tchao Jüan-ming (365–427), také známý jako Tchao Čchien, je jedním z největších básníků čínské literatury.